

Esminės komunikacijos žinutės vaistus skiriantiems bedrosios praktikos gydytojams

Didėjantis atsparumas antibiotikams kelia pavojų antibiotikų veiksmingumui dabar ir ateityje

Atsparumas antibiotikams yra vis didesnė visuomenės sveikatos problema Europoje [1, 2].

Antibiotikams atsparių bakterijų sukeltų infekcijų vis daugėja, o naujai atrandami antibiotikai neteikia daug vilčių, tad gydymo veiksmingais antibiotikais ateityje perspektyvos atrodo miglotos [3, 4].

Antibiotikams atsparių bakterijų gausėjimą galima pažaboti skatinant pirminės sveikatos priežiūros įstaigų pacientus saikingai ir tinkamai vartoti antibiotikus

Antibiotikų vartojimas susijęs su atsparumo antibiotikams išsivystymu [5–8]. Bendras gyventojų antibiotikų suvartojimas ir tai, kaip jie vartojami, turi įtakos atsparumui antibiotikams [9, 10].

Kai kurių Europos šalių patirtis rodo, kad kai ambulatoriniams ligoniams skiriama mažiau antibiotikų, sumažėja ir atsparumas antibiotikams [10–12].

Pirminės sveikatos priežiūros įstaigoms tenka apie 80–90 % visų išrašomų antibiotikų, daugiausia kvėpavimo takų infekcijoms gydyti [9, 14, 15].

Yra duomenų, įrodančių, kad daugeliu atvejų gydant kvėpavimo takų infekcijas antibiotikai nereikalingi [16–18] ir kad paciento imuninė sistema yra pakankamai pajėgi įveikti paprastas infekcijas.

Yra pacientų, kuriems būdingi tam tikri rizikos veiksniai, pavyzdžiui, *lėtinės obstrukcinės plaučių ligos (LOPL)* paūmėjimas ir padidėjęs skreplių išsiskyrimas, ir tokiais atvejais reikia skirti antibiotikus [19, 20].

Nebūtinai antibiotikų skyrimas pirminės sveikatos priežiūroje yra susijęs su įvairiausiais veiksniais, o dažniausiai taip nutinka dėl neteisingo simptomų aiškinimo, netikslios diagnozės ar numanomų paciento lūkesčių [14, 21].

Svarbiausia – bendrauti su pacientais

Tyrimai rodo, jog tai, ar pacientai patenkinti pirmine sveikatos priežiūra, labiau priklauso nuo veiksmingo bendravimo nei nuo to, ar jie gauna receptą antibiotikams [22–24], ir kad skyrus antibiotiką viršutinių kvėpavimo takų infekcijai gydyti nesumažėja pakartotinių apsilankymų dažnumas [25].

Profesionalūs gydytojų patarimai daro poveikį pacientų suvokimui ir požiūriui į ligą bei antibiotikų poreikį, ypač jei jiems paaiškinama, ko tikėtis sergant, kada jie realiai gali tikėtis pasveikti ir kaip tinkamai elgtis [26].

Vaistus skiriantiems pirminės sveikatos priežiūros specialistams nereikia skirti daugiau laiko konsultacijoms, kurių metu jie pasiūlytų alternatyvą antibiotikams. Tyrimai rodo, kad tai galima padaryti per tą patį konsultacijai vidutiniškai skiriamą laiką ir tuo pat metu išlaikyti palankią paciento nuomonę [14, 27, 28].

Nuorodos:

[1] - [European Antimicrobial Resistance Surveillance System. EARSS Annual Report 2007. Bilthoven, Netherlands: National Institute for Public Health and the Environment, 2008.](#)

[2] - Cars O, Högberg LD, Murray M, Nordberg O, Sivaraman S, Lundborg CS, So AD, Tomson G. Meeting the challenge of antibiotic resistance. *BMJ* 2008;337:a1438. doi: 10.1136/bmj.a1438.

[3] - Finch R. Innovation - drugs and diagnostics. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(Suppl 1):i79-82.

[4] - Boucher HW, Talbot GH, Bradley JS, Edwards JE, Gilbert D, Rice LB, Scheld M, Spellberg B, Bartlett J. Bad bugs, no drugs: no ESCAPE! An update from the Infectious Diseases Society of America. *Clin Infect Dis* 2009;48(1):1-12.

[5] - [Malhotra-Kumar S, Lammens C, Coenen S, Van Herck K, Goossens H. Effect of azithromycin and clarithromycin therapy on pharyngeal carriage of macrolide-resistant streptococci in healthy volunteers: a randomised, double-blind, placebo-controlled study. *Lancet* 2007;369\(9560\):482-90.](#)

[6] - Donnan PT, Wei L, Steinke DT, Phillips G, Clarke R, Noone A, Sullivan FM, MacDonald TM, Davey PG. Presence of bacteriuria caused by trimethoprim resistant

bacteria in patients prescribed antibiotics: multilevel model with practice and individual patient data. *BMJ* 2004;328(7451):1297-301.

[7] - Hillier S, Roberts Z, Dunstan F, Butler C, Howard A, Palmer S. Prior antibiotics and risk of antibiotic-resistant community-acquired urinary tract infection: a case-control study. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(1):92-9.

[8] - London N, Nijsten R, Mertens P, v d Bogaard A, Stobberingh E. Effect of antibiotic therapy on the antibiotic resistance of faecal *Escherichia coli* in patients attending general practitioners. *J Antimicrob Chemother* 1994;34(2):239-46.

[9] - Goossens H, Ferech M, Vander Stichele R, Elseviers M; ESAC Project Group. Outpatient antibiotic use in Europe and association with resistance: a cross-national database study. *Lancet* 2005;365(9459):579-87.

[10] - Guillemot D, Carbon C, Balkau B, Geslin P, Lecoœur H, Vauzelle-Kervroëdan F, Bouvenot G, Eschwège E. Low dosage and long treatment duration of beta-lactam: risk factors for carriage of penicillin-resistant *Streptococcus pneumoniae*. *JAMA* 1998;279(5):365-70.

[11] - Butler CC, Dunstan F, Heginbotham M, Mason B, Roberts Z, Hillier S, Howe R, Palmer S, Howard A. Containing antibiotic resistance: decreased antibiotic-resistant coliform urinary tract infections with reduction in antibiotic prescribing by general practices. *Br J Gen Pract* 2007;57(543):785-92.

[12] - Goossens H, Coenen S, Costers M, De Corte S, De Sutter A, Gordts B, Laurier L, Struelens MJ. Achievements of the Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee (BAPCOC). *Euro Surveill* 2008;13(46):pii=19036.

[13] - Sabuncu E, David J, Bernède-Bauduin C, Pépin S, Leroy M, Boëlle PY, Watier L, Guillemot D. Significant reduction of antibiotic use in the community after a nationwide campaign in France, 2002-2007. *PLoS Med* 2009;6(6):e1000084.

[14] - Cals JW, Butler CC, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ. Effect of point of care testing for C reactive protein and training in communication skills on antibiotic use in lower respiratory tract infections: cluster randomised trial. *BMJ* 2009 May 5;338:b1374. doi: 10.1136/bmj.b1374.

[15] - Wise R, Hart T, Cars O, Streulens M, Helmuth R, Huovinen P, Sprenger M., Antimicrobial resistance. Is a major threat to public health. *BMJ* 1998;317(7159):609-10.

[16] - Butler CC, Hood K, Verheij T, Little P, Melbye H, Nuttall J, Kelly MJ, Mölsted S, Godycki-Cwirko M, Almirall J, Torres A, Gillespie D, Rautakorpi U, Coenen S, Goossens H. Variation in antibiotic prescribing and its impact on recovery in patients with acute cough in primary care: prospective study in 13 countries. *BMJ* 2009;338:b2242.

[17] - Smucny J, Fahey T, Becker L, Glazier R. Antibiotics for acute bronchitis. *Cochrane Database Syst Rev* 2004;(4):CD000245.

[18] - Spurling GK, Del Mar CB, Dooley L, Foxlee R. Delayed antibiotics for respiratory infections. *Cochrane Database Syst Rev* 2007;(3):CD004417.

[19] - Puhan MA, Vollenweider D, Latshang T, Steurer J, Steurer-Stey C. Exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease: when are antibiotics indicated? A systematic review. *Respir Res* 2007 Apr 4;8:30.

[20] - Puhan MA, Vollenweider D, Steurer J, Bossuyt PM, Ter Riet G. Where is the supporting evidence for treating mild to moderate chronic obstructive pulmonary disease exacerbations with antibiotics? A systematic review. *BMC Med*. 2008 Oct 10;6:28.

[21] - Akkerman AE, Kuyvenhoven MM, Wouden JC van der, Verheij TJM. Determinants of antibiotic overprescribing in respiratory tract infections in general

practice. *J Antimicrob Chemother* 2005;56(5):930-6.

[22] - Butler CC, Rollnick S, Pill R, Maggs-Rapport F, Stott N. Understanding the culture of prescribing: qualitative study of general practitioners' and patients' perceptions of antibiotics for sore throats. *BMJ* 1998;317(7159):637-42.

[23] - Kallestrup P, Bro F. Parents' beliefs and expectations when presenting with a febrile child at an out-of-hours general practice clinic. *Br J Gen Pract* 2003;53(486):43-4.

[24] - Macfarlane J, Holmes W, Macfarlane R, Britten N. Influence of patients' expectations on antibiotic management of acute lower respiratory tract illness in general practice: questionnaire study. *BMJ* 1997;315(7117):1211-4.

[25] - Li J, De A, Ketchum K, Fagnan LJ, Haxby DG, Thomas A. Antimicrobial prescribing for upper respiratory infections and its effect on return visits. *Fam Med* 2009;41(3):182-7.

[26] - Rutten G, Van Eijk J, Beek M, Van der Velden H. Patient education about cough: effect on the consulting behaviour of general practice patients. *Br J Gen Pract* 1991; 41(348):289-92.

[27] - Cals JWL, Scheppers NAM, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ, Goettsch H, Butler CC. Evidence based management of acute bronchitis; sustained competence of enhanced communication skills acquisition in general practice. *Patient Educ Couns* 2007;68(3):270-8.

[28] - Welschen I, Kuyvenhoven MM, Hoes AW, Verheij TJM. Effectiveness of a multiple intervention to reduce antibiotic prescribing for respiratory tract symptoms in primary care: randomised controlled trial. *BMJ* 2004; 329(7463):431-3.